

Keturi

– Buvo gana keista, – pasakė Johanas, jiems išėjus į gatvę. – Ponia Rinke man primena močiutę. Gerą prasmę.

Lena Femke Rinke uždavė dar kelis klausimus, tačiau senutė atkakliai tvirtino, kad nelaimė, anot jos, turėjo sukelti kas nors kitas. Klausimai apie Juliaus Vėberio nerimą, į kurį Femkė Rinke atkreipė dėmesį prieš kelias savaites iki nusi-kaltimo, taip pat nieko nedavė. Nei Vybke, nei Julius nieko nepasakojo apie kokius nors grąsinimus ar pavojus.

Prakalbus apie Okę Jakobsą, buvusį Vybke draugą, Femkė Rinke žvilgsnis pasikeitė. Apie Jakobsą ji turėjo tvirtą nuomonę. Laikė jį šiurkščiu ir žiauriu žmogumi, nesugebančiu valdytis. Džiaugėsi, kai Vybke su juo išsiskyrė.

– Gal ponia Rinke nepajėgia įsivaizduoti, kad vyras, kurį buvo įsimylėjusi jos anūkė, galėjo padaryti tokį dalyką. Be abejo, lengviau tikėti, kad kaltas kas nors iš pašalies, – tarė Lena.

– Tikrai taip manai?

– Johanai, turime rasti įrodymų. Tau tikrai nereikia to aiškinti. Juk pats sakei, kad pėdsakai vienareikšmiški.

– O ką sako nuojauta?

– Kol kas išjungta. Po poros dienų paklausk dar kartą. Tai-gi, kur gyvena Vybke Rinke pusseserė?

Johanas atsivertė užrašų knygele.

– Elbės gatvėje.

Lena paieškojo plane.

– Ir vėl į kalną. Šįsyk kilsime liftu.

Nelė Klauze atidarė duris ir, Lenai prisistačius, pakvietė juos į virtuvę. Priešingai nei Fraukė Hinrichs, ji buvo aukšta ir liekna, ilgais tamsiais plaukais.

– Kokie buvo jūsų santykiai su pussesere? – paklausė Lena.

Gniaužydama rankas Nelė Klauze dirščiojo tai į Leną, tai į Johaną.

– Ką turit omeny?

– Sakykim, ar dažnai susitikdavote?

– Tokioje nedidelėje saloje tai neišvengiama.

– Kalbame apie bendravimą, ponia Klauze, – patikslino Johanas.

– Taip, matydavomės gan dažnai. Juk mes giminės. Susitinki per šventes ir panašiai. Ir šiaip. Gal anksčiau matydavomės dažniau. Bet kai pas ją apsigyveno tas šiknius, Vybke užsisklendė.

– Jums nepatiko Julius Vėberis? – prikibo Johanas.

– Ei! Jis gi nušovė mano pusseserę. Nesu tokia pavyzdinga krikščionė, kad gailėčiau žudiko.

– O prieš nusikaltimą? – neatlyžo Johanas. – Kada pirmą kartą susitikot su Vėberiu?

– Susitikau? Ką aš žinau... Fraukė pasakė, kad pas Vybke apsigyveno vyriškis. Iš žemyno. Vybke retai su juo rodydavosi. Dabar paaiškėjo kodėl.

– Nelabai suprantu, – tarė Johanas, vaidindamas nesusi-gaudantį, – norit pasakyti, kad Julius Vėberis nuo pat pradžių planavo nusikaltimą?

– Ką aš žinau! – Nelė Klauzen pakėlė balsą. – Turbūt su tuo vyru kažkas buvo ne taip, ar ne?

– Žodžiu, jums jau anksčiau kilo įtarimas, kad kažkas negerai?

Nelė Klauzen piktai dėbtelėjo į Johaną.

– Neiškraipykit mano žodžių. Nekilo man joks įtarimas, kitaip būčiau nuėjus į policiją.

– Vadinas, su pussesere ėmėte bendrauti mažiau? – paklausė Lena.

– Taip, ir ką? Išmetusi Okę Vybke mažumėlę kuoktelėjo.

– Ar asmeniškai pažįstate Okę Jakobsą? – pasiteiravo Lena.

– Ir kas per klausimas? Aišku, pažįstu. Jis – mūsų draugas.

– O kodėl jie išsiskyrė? – paklausė Johanas.

– Argi nesakiau? – suirzusi atšovė Nelė Klauzen. – Staiga ją apėmė didybės manija. Poniutei niekas nebeįtiko. – Ji užsikirto. Regis, susivokė, su kokia panieka kalba apie velionę pusseserę. – Na taip, Vybke turėjo šiokių tokių problemų. Anksti mirė tėvai. Vėžiu. Tai ją labai sukrėtė. Bet tai ne priežastis šitaip šiauštis prieš Okę.

– Ar jūsų vyras taip pat žvejys? – pasidomėjo Johanas.

– Šiandien iš žvejybos šnipštą gausi. Kartais išplaukia su Oke, bet šiaip plukdo į salą turistus. Ir dar verčiasi šiuo bei tuo. Taip jau saloje įprasta.

– Ar bendravote su pussesere kelios savaitės iki nusikaltimo? Gal kas nors krito į akis?

– Ne!

– Į abu klausimus – ne? – pasitikslino Lena.

– Na, porąsyk šnektelėjom. Juk Vybke – šeimos narė. Tai kartais tenka į kai ką pažiūrėti pro pirštus. – Ji suglumusi žvilgtelėjo į Leną. – Kas konkrečiai jus domina?

– Gal jūsų pusseserė buvo kitokia nei paprastai?

– Kad aš žinočiau! Susitikome gatvėje. Persimetėme pora žodžių, ir tiek.

– Gal Vybke uždavė kokių keistų klausimų?

– Iš kur man žinoti? – Nelė Klauzen nutilo. – Tiesa, kartą pasiteiravo apie Okę. Nusistebėjau, nes šiaip jo iš tolo lenkėsi. – Ji papurtė galvą, lyg smerktų pusseserės elgesį. – O juk čia tai ne taip paprasta. Turiu omeny – išvengti susitikimo.

– Ar apie Okę Jakobsą ji klausė ko nors ypatingo?

– Ne. Ar jis dar plaukia žvejoti ir panašiai. Nereikšmingos frazės.

Lena įteikė jai vizitinę kortelę.

– Helgolande būsim dar porą dienų. Jei ką nors prisimintumėte, prašom paskambinti.

– Maloni šeimynėlė, – jiems einant į viešbutį pasakė Lena.

– Rodos, centre atsiduria Okė Jakobsas, – nusprendė Johanas. – Gal dar šiandien su juo pasišnekėkim? Juk kolega Zelmėris davė jo adresą.

– Kviečiu kavos. Man skubiai reikia porcijos kofeino.

Už pusanthro šimto metrų, du kartus pasukę į dešinę, jie priėjo kavinę. Johanas atidarė duris ir žemai nusilenkęs praleido Leną.

– Na? – kai jie užsisakė, paklausė jis.

Lena šyptelėjo.

– Dabar būtinai pasakysi: „Nepasistūmėjome nė per žingsnį.“

– Neperdėk. Kada gi aš taip sakiau?

– Retsykiais. – Lena pakreipė galvą. – Tik neįsižeisk.

Išsitraukusi iš rankinės didelę užrašų knygelę, ji susirado tušinuką. Puslapio viduryje parašė „Vybke Rinken“, o šalia – „Julius Vėberis“. Apibraukė abu vardus ir pridėjo: „2019 m. vasaris, Helgolas.“

– Ką dar turime? – paklausė.

Johanas bakstelėjo į dešinę nuo apskritimo.

– Femkė Rinken.

Užrašiusi vardą Lena storu brūkšniu sujungė jį su apskritimu. Gerokai aukščiau įrašė Frauę Hinrichs ir Nelę Klauzen

su jų sutuoktiniais. Ryšį su Vybke pažymėjo plona linija. Okę Jakobsą įrašė kairėje nuo Vybės ir Juliaus ir brūkšniu nesujungė.

– Akivaizdu, kad Jakobsas palaiko gerus santykius su kai kuriais šeimos nariais, – tarė Johanas. Parodė į sesers ir pusėsėsės vardus. – Tikriausiai anksčiau visi draugavo. Trys poros, kol Vybė ir Okė išsiskyrė.

Lena raudonomis linijomis sujungė Okę Jakobsą su Hinrichsais ir Klauzenais.

Padavėja atnešė kavą. Johanas dar buvo užsisakęs obuolių pyrago su grietinėle.

– Skanaus! – palinkėjo Lena.

– Sakykim, Olė Jakobsas kažkaip susijęs su jų mirtimi. Iš kur jis gavo ginklą? – paklausė Johanas, knebinėdamas obuolių pyragą.

Prie Juliaus Vėberio buvo rastas Makarovo pistoletas PM, ginklas, kurį dešimtmečius naudojo rusų ginkluotosios pajėgos, bet pastaruoju metu jį beveik visur pakeitė naujesnė versija.

– Pistoletą galima nusipirkti tamsiajame internete, šovinių taip pat, – atsakė Lena. – Kolegos iš Flensburgo nepajėgė nustatyti, iš kur tiksliai jis gautas.

– Ar Vėberis dingo su tarnybiniu ginklu?

– Ne, bet tas makarovas, žinoma, galėjo būti jo. Jeigu taip, nusikaltėliui iš Helgolando net nereikėjo įsigyti ginklo, – tarė Lena. – Įsivaizduokime. Sakykim, nusikaltėlis yra pašalietis. – Ji apsidairė, tačiau artimiausi kavinės lankytojai sėdėjo per toli, kad girdėtų jų pokalbį. – Jis ateina į Vybės Rinken namus, norėdamas su ja pasikalbėti. Situacija įkaista, jis išsitraukia atsineštą ginklą arba randa pistoletą namuose ir Vybę nušauna. Tada į svetainę įeina Julius Vėberis... – Lena nutilo.

– Taigi. Nėra grumtynių pėdsakų. Kažin ar Vėberis atsisėdo į fotelį ir savo noru apžiojo pistoleto vamzdį – visiškai nesigindamas.

– Ne, turbūt ne. Jeigu jis, išgirdęs šūvį, tikrai įpuolė į kambarį, turėjo iš karto suvokti, kas jo laukia. Gerai, nusikaltėlis, grasindamas pistoletu, privertė atsisėsti į fotelį. Deja, čia mano vaizduotė išsenka.

– O gal ne, – paprieštaravo Johanas. – Jei manysime, kad tai buvo, pavyzdžiui, Okė Jakobsas. Jis priverčia Vėberį atsisėsti į fotelį ir, įrėmęs į galvą pistoletą, reikalauja, kad tasai tylėtų, arba jis tvirtinsias, kad šovė Vėberis. Tada staigiu judesiu įkiša jam į burną pistoletą ir, nespėjus Vėberiuui sureaguoti, paspaudžia gaiduką.

– Vėberis nebūtų pakluses. Be to, pėdsakai rodo, kad šaukiant būtent Vėberis laikė rankoje pistoletą. Nuosėdų po šūvio taip lengvai nesuklastosi. Nebent ant Vėberio rankos jas būtų palikęs nusikaltėlis, bet tada vaizdas būtų buvęs kitoks.

Johanas delnu pasitrynė kaktą.

– O gal jie miegojo? Bent jau Vėberis?

– Nori pasakyti: kažkas įsilaužia į namą, pamato fotelyje miegantį Vėberį ir nusprendžia inscenizuoti savižudybę? Įkiša jam į burną pistoletą, nuspaudžia gaiduką, o paskui nušauna nuo triukšmo pabudusią Vybę Rinken?

Johanas numojo ranka.

– Tiek to. Tai neįtikėtina. Juo labiau čia, Helgolande. Ir vis dėlto gaila, kad abu negyvėliai buvo rasti tik po trisdešimties valandų nuo nusikaltimo. Žiemą gi čia nedaug turistų. Vertė jo jais pasidomėti.

– Gal ir taip, bet dabar jau nieko nepadarysi.

– Kaip elgsimės pas Okę Jakobsą? – paklausė Johanas. – Gal apklausiant reikėtų paspausti?

– Aš irgi apie tai galvoju.

Valandėlę pasvarstę, kokios strategijos reikėtų laikytis per Jakobso apklausą, jie galiausiai susitarė.

– Ar dar valgysi pyragą? – paklausė Lena. – Šiaip jau galėtume eiti.

*

Duris atidarė drūtas šešiasdešimtmetis.

– Labas!

Prisistačiusi ir pristačiusi Johaną Lena paklausė, ar Okė Jakobsas namie.

– Taip, sūnus čia. Ko jums iš jo reikia?

– Norėtume tą aptarti su juo asmeniškai, – atsakė Lena. – Gal jam praneštumėte?

Vyras stovėjo ir tylėdamas dėbsojo į ją.

Lena šypsodamasi laukė.

– Kas ten darosi? – pasigirdo iš kambario vyriškas balsas. – Uždaryk duris, traukia.

Netrukus pasirodė jaunesnis vyras – gryna duris atidariusio vyro kopija. Lena kilstelėjo tarnybinį pažymėjimą.

– Okė Jakobsas? Norėtume su jumis pasikalbėti.

– Policija? – Okė Jakobsas stumtelėjo tėvą į šalį. – Ko?

– Mes dėl Vybės Rinken mirties, – atsakė Lena. – Gal galėtume pasikalbėti pas jus, ar verčiau eisite su mumis į nuovadą?

Okė Jakobsas suraukė kaktą.

– Po velnių, užeikit.

Nusivedęs komisarus į svetainę, išsidrėbė fotelyje.

Lena su Johanu nusivilko striukes ir neprašyti atsisėdo ant sofos. Lena neskubėjo, atsivertė užrašų knygelę ir dėjosi skaitanti.

– Mūsų kolegos iš Flensburgo jau trumpai jus apklausė. Iš protokolų žinome, kad daug metų gyvenote su ponija Rinken.

– Taigi, taigi! Iš protokolų.

Lena šyptelėjo.

– Kaip tik todėl ir atvykome. Visada geriau pasišnekėti su žmonėmis nei spręsti pagal protokolus.

– Ir ką? Ko norit?

– Mes savotiškas ariergardas, – paaiškino Lena. – Dar sykį viską tikriname. Tokį sunkų nusikaltimą privalu ištirti nuodugnai.

Okė Jakobsas linktelėjo.

– Ir aš taip manau.

– Su ponija Rinken kitados buvote labai artimi, – kalbėjo Lena. – Gal galėtumėte apie ją papasakoti?

– Ką gi? – Jo nepasitikėjimas lyg ir išblėso.

– Koks žmogus buvo Vybė?

Okė Jakobsas šiek tiek dvejojo. Paskui giliai įkvėpė ir tyliai prašneko:

– Ji buvo gera. Per gera šiam pasauliui. Visada rūpinosi kitais, o save pamiršdavo. – Jis nudelbė žvilgsnį. – Kai mirė jos tėvai, vienas paskui kitą, ji kone palūžo. Juos abu slaugė. Tas prakeiktas vėžys. Iš pradžių Marta... – Jis pakėlė akis. – Jos motina. O paskui Johanas. Viskas per šešerius metus.

– Užaugau Amrume ir pažįstu gyvenimą salose. Žmonės laikosi išvien, juoba šeima.

Okė Jakobsas vėl linktelėjo.

– Tai jau taip. Be šeimos pražūtum.

– Kodėl išsiskyrėt su Vybke? – toliau klausinėjo Lena.

– Kam jums žinoti?

– Privalom susidaryti įspūdį apie Vybės gyvenimą. O išsiskyrimas su ilgamečiu gyvenimo draugu – jo dalis.

– Nenoriu apie tai kalbėt, – atkirto Okė Jakobsas.

– Be abejo, jus suprantu. – Lena pažiūrėjo į užrašus. – Nelė Klauzen mums sakė, kad Vybė ją užkalbino ir teiravosi apie jus. Ar kelios savaitės prieš tą siaubingą nusikaltimą ir jūs bendravote su ja?

– Matyti mačiau, bet tik iš tolo. Kai su ja būdavo tas tipas, staigiai dingdavau. Juk iš to nieko nebūtų buvę. Dar būčiau nesusivaldęs ir jam įkrėtes.

– Bet juk esate susitikęs Vybkę ir be pono Vėberio?

– Ponas Vėberis! – Okė Jakobsas pavardę ištare su didžiausia panieka. – Jei kalbat apie Vybės žudiką, taip ir sakykit.

– Ar kalbėjotės tik su ja?

– Gal. Keliai vis susikirsdavo. Aišku, tada pasišnekėdavom. Kodėl gi ne?

– Ar prisimenat savaites prieš žmogžudystę? Gal ir tada kalbėjotės?

– Gal. Apie ką konkrečiai, neprisimenu. Ir kodėl tai turėtų būti svarbu? Tas niekšas ją nužudė. Visi policininkai taip sakė. Ir Udas. Taigi, ko jūs tikitės?

– Visa tai – rutina, pone Jakobsai. Tuoju baigsime. – Lena vėl žvilgtelėjo į užrašų knygelę – tegu Jakobsui susidaro įspūdis, kad jie užduoda tik iš anksto numatytus klausimus. – Tikriausiai dar prisimenat, kur buvote sausio 30-osios vakare?

– Buvau čia. Tai buvo trečiadienis, o trečiadieniai visada būnu čia.

– Jūsų tėvai tikriausiai gali tai patvirtinti?

Okė Jakobsas įsiutęs palinko į priekį.

– Gal kliegti? Ar man dar reikės alibi?

– Taip nevaadinčiau, pone Jakobsai. Kaip minėjau, tai įprastiniai klausimai. Atskaitoje privalom parašyti, kur tą vakarą buvo svarbiausi Vybкės aplinkos žmonės. Juk jūs buvot vienas svarbiausių žmonių jos gyvenime, tiesa?

Okė Jakobsas smilium barbeno į fotelio atlošą. Galiausiai išsitiesė.

– Taip, mano tėvai gali tai patvirtinti.

Lena kažką pasižymėjo užrašų knygelėje.

– Gerai! O gal prisimenate, kada sužinojot apie Vybкės mirtį?

– Paskambino Nelė. Buvo ką tik išgirdus iš Fraukės. Tada iškart nuėjau pas Fraukę. Nelė irgi. Taip, taip ir buvo.

– Ar atėjo ir abiejų moterų vyrai? – pirmą klausimą uždavė Johanas.

Okė Jakobsas gūžtelėjo pečiais.

– Neatsimenu. Rodos, atėjo vėliau. O ką?

– Parodymai turi būti išsamūs, – paaiškino Lena.

– Ar turėjot vilčių, kad Vybкė pas jus sugrįš? – toliau klausinėjo Johanas.

Jakobsas išpūtė šnerves ir irzliai atkirto:

– Jūsų klausimai man ima įkyrėti! Juk visa tai nieko neduos. Žudikas negyvas, o jūs čia kabinėjatės prie nekaltų žmonių. – Jis atsistojo. – Gana. O gal mane suimsit?

– Pone Jakobsai, prašom nusiraminti. Niekas neketina jūsų suimti. Tam nėra jokio pagrindo. Juk ir jūs norite, kad Vybкės mirtis neliktų be atpildo, ar ne?

Okė Jakobsas vėl klestelėjo į fotelį.

– Be atpildo? Ką norit tuo pasakyti? Juk žmogžudys pats save nubaudė.

– O jeigu ponas Vėberis dėl Vybкės mirties nekaltas?

Okė Jakobsas įsistebeilijo į ją.

– Ką čia šnekat?

– Kaip manote, kodėl mes čia? Tiriame visomis kryptimis. Tad privalom įsivaizduoti ir kitokias įvykių versijas.

– Gal jums galvoj negerai! O kas kitas galėjo tai padaryti? – Rodėsi, kad Okė Jakobsas tuoj vėl pašoks.

– Netvirtinam, kad buvo ne taip; tik sakom, kad neatmetam tokios galimybės, – ramiai paaiškino Lena.

– Ar Vybкė Rinke su kuo nors pykosi? – iš karto uždavė klausimą Johanas.

– Ką tikitės išgirst? Vybкė ir priešai? Nesąmonė! Tik jau ne Vybкė. Ar visai manęs nesiklausėt? Ji nė musės nebūtų nuskriaudus. Vybкė visi mėgo. Kas sako kitaip, meluoja.

– O Julijų Vėberį? – paklausė Lena.

– Iš kur man žinot? Jei kas ir žino, tai nebent jūs. Juk jis buvo... – Okė Jakobsas nutilo vidury sakinio.

Lena palinko į priekį.

– Tai jums nekilo bėdų su jūsų pakaitu?

Dabar Okei Jakobsui aiškiai trūko kantrybė. Jis pašoko, mostelėjo ranka į duris ir suriko:

– Dinkit iš čia! Staigiai!